

Posudek na diplomovou práci Bc. Elišky Vávrové, Českobudějovická společnost v 19. století optikou pivní kultury (Českobudějovické pivovary, hostince a šenky), Praha 2017, 138 + 15 s.

České Budějovice představují pozoruhodnou lokalitu, dnes přímo metropoli jižních Čech. Jejich zhusta „neortodoxnímu“ vývoji byla historiografií tuzemskou, ale i zahraniční věnována značná pozornost a mnohé již bylo objasněno či alespoň poodhaleno. Jako nezbytné se proto jeví nalézt téma nebo úhel pohledu, jež bude inovativní. To se podařilo kol. Bc. Elišce Vávrové, která v předložené diplomové práci na českobudějovickou společnost v závěru 19. a na počátku 20. století nahlédla optikou místní pivovarské a pohostinské kultury. Nástin dějin pivovarnictví v Českých Budějovicích završila analýzou vzniku a rozvoje dvou zdejších slovných pivovarů, kdy na základě jejich „stýkání a potýkání“ předestřela některé charakteristické projevy hospodářského nacionalismu v regionu, a to v interakci houstnoucím německo-českým soupeřením, které ve městě stále více nabývalo – zejména mezi elitami či navenek – ostře konfrontační formy. Pivovarnictví autorka poté pozoruhodně propojila s odběrateli „pěnivého moku“, tj. s českobudějovickými hostinci a výčepy představenými jako důležitá místa nejen konzumu, ale také společenského života středních a nižších vrstev zdejších občanů. Odbytové zóny promítnuté do tabulek a map města a předměstí jsou následně dány do souvislosti s nacionálním statutem okolních obyvatel a je položena otázka, zda určitá pohostinská zařízení nabízející „příslušnou“ značku piva byla nacionálně „uvědomělými“ českými nebo německými centry (např. v Praze docházelo právě po návštěvě hostinců k česko – německým nacionálním střetům i přímo bitkám).

Předložená diplomová práce má standardně racionální podobu. Po vymezení tématu a načrtnutí cílů výzkumu je čtenář informován o postupech a metodách bádání a ukázána struktura textu. Následně je uveden stav problematiky, nejprve prameny s akcentem na prameny archivní povahy a poté bohatá literatura včetně nepublikovaných disertací. Poměrně instruktivně je podán nástin vývoje Českých Budějovic s přihlédnutím ke zdejší nacionální problematice v moderní době (Češi, Němci, „Budweiserové“) a jednotlivým polím kulturního a společenského česko–německého soupeření přelomu 19 a 20. století, stejně jako základní údaje o pivovarnictví, ať již v širších historických a geografických konotacích či přímo v Českých Budějovicích.

Vlastní jádro spisu začíná představením obou konkurenčních pivovarských podniků, tj. německého Měšťanského pivovaru a Českého akciového pivovaru s upozorněním na

nacionální konflikty sledované na jejich příkladu. Výklad poté logicky směřuje k líčení konzumace jejich produktů v českobudějovických pohostinstvích. Hostince a šenky jsou nazírány v širším kontextu zkoumaného fenoménu i v rámci procesu udílení koncesí či pivovarského rajónování. V jeho vyústění je pak názorně předvedeno, že většina „spořádaných obyvatel“ města byla ve svém vztahu k hostincům a šenkům ovlivňována především jejich úrovní, skutečností, zda nedocházelo k rušení nočního klidu, v lokálu se nescházely „pochybné existence“ apod., tj. jejich každodenní činností a aktivitami majitele, personálu i hostů. To pro ně znamenalo mnohem více než jejich deklarovaný nacionální profil. Práci završuje vcelku obeznaně napsaný závěr, seznam pramene, literatury a přílohy, z nichž je třeba vyzvednout tabulky se soupisy pohostinských zařízení v Českých Budějovicích a zejména mapy s přehledy hostinců v centru města a na předměstích ve vybraných letech, na něž bylo odkazováno při analýze v příslušné kapitole.

Celkově je text nepochybným přínosem k dějinám Českých Budějovic závěru 19. a počátku 20. století zpracovaným navíc neotřelým a invenčním způsobem. Diplomovou práci Bc. Elišky Vávrové proto jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotiti jako výbornou.

V Praze, 29. srpna 2017

Doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc.